

**Vodič za ocjenjivanje
LIFE projektnih prijedloga za
integrirane projekte za 2018.
Potprogrami za okoliš i klimatske aktivnosti**

Ovim se dokumentom javnosti želi objasniti kriterije i postupke koji će se koristiti za ocjenjivanje LIFE projektnih prijedloga za integrirane projekte podnesenih u pogledu poziva za potprogram za okoliš i potprogram za klimatske aktivnosti za 2018.

Napomene: Neslužbeni prijevod

U slučaju odstupanja mjerodavna je izvorna verzija na engleskom jeziku: <http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life2018/index.htm>

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike nije odgovorno za moguće pogreške ili kriva tumačenja nastala uslijed korištenja ovog dokumenta.

Sadržaj

SADRŽAJ	
I.	UVOD 3
II.	PRVA FAZA: OPIS PROJEKTA 5
	1. Otvaranje 5
	2. Podnošenje i isključivanje 5
	3. Odabir 6
	4. Popis projektnih prijedloga zadržanih za drugu fazu 8
III.	DRUGA FAZA – POTPUNI PROJEKTNI PRIJEDLOG 9
	1. Otvaranje 9
	2. Podnošenje i isključivanje 9
	3. Odabir 10
	4. Dodjela 13
	6. Revizija 27
	7. Uspostava „konačnog kratkog i pričuvnog popisa” 28
	8. Dodjeljivanje bespovratnih sredstava 29
IV.	DETALJNI OBRASCI ZA OCJENJIVANJE 30

I. UVOD

Postupak podnošenja i odabira integriranih projekata (dalje u tekstu „IP-ovi”) izrađen je na temelju postupka od dvije faze kako je predviđeno u Uredbi o programu LIFE¹. Pojedini postupka te posebni kriteriji prihvatljivosti i dodjele utvrđeni su u višegodišnjem programu rada za program LIFE za razdoblje 2018. – 2020. (VPR-u)². Tim bi se postupkom potencijalnim podnositeljima zahtjeva trebao olakšati rad i osigurati da za vrijeme postupka od javnog naručitelja dobiju najbolje moguće smjernice te tako u najvećoj mogućoj mjeri poboljšaju kvalitetu projekata koji će na kraju primiti sredstva u okviru programa LIFE. Radni proces strukturiran je na način kojim se prati postupni razvoj i prilagodba svakog projekta.

Tehnička metodologija za postupak podnošenja i odabira

Prva faza:

- poziv na podnošenje projektnih prijedloga
- podnošenje opisa projekta

Podnositelj zahtjeva podnosi kratak opis projekta u kojem je istaknut sadržaj projekta i plan ili strategija koji su potrebni za provedbu te financijski plan za ukupnu provedbu plana ili strategije.

- ocjenjivanje opisa projekta i faza pitanja i odgovora

Na temelju opisa projekta javni naručitelj utvrđuje i izrađuje popis projektnih prijedloga koji su skladu s kriterijima prihvatljivosti. Podnositelji projektnih prijedloga koji ispunjavaju te kriterije pozivaju se na sudjelovanje u pisanoj fazi pitanja i odgovora za vrijeme koje mogu dostavljati pitanja u vezi s pripremom potpunog projektnog prijedloga. Tijekom te faze javni će naručitelj objaviti pitanja i odgovore u anonimnom obliku kako bi mogao ravnopravno pomoći svim podnositeljima zahtjeva pri pripremi njihova potpunog projektnog prijedloga.

Ako je potrebno, javni će naručitelj pitanja i odgovore nadopuniti smjernicama o tipičnim poteškoćama s kojima se podnositelji zahtjeva mogu susresti i koje su postale očite u opisu projekta.

Druga faza:

- podnošenje potpunog projektnog prijedloga:

Podnositelji prihvatljivih opisa projekata pozivaju se da dostave potpuni projektni prijedlog.

- ocjena potpunog projektnog prijedloga

¹ Uredba (EZ) br. 1293/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavljanju Programa za okoliš i klimatske aktivnosti (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 614/2007, SL L 347 od 20.12.2013., str. 185. (dalje u tekstu „Uredba o programu LIFE”).

² Provedbena odluka Komisije (EU) 2018/210 od 12. veljače 2018. o donošenju Višegodišnjeg programa rada za program LIFE za razdoblje 2018. – 2020.

Javni naručitelj, nakon dubinskog ocjenjivanja, priprema dva „preliminarna dugačka popisa” rangiranih projektnih prijedloga u odnosu na koje se može predvidjeti financiranje (jedan za potprogram za okoliš i jedan za potprogram za klimatske aktivnosti). Rangiranje se temelji na vrijednosti i usklađenosti s kriterijima geografske raspodjele utvrđenima u članku 19. stavku 4. Uredbe o programu LIFE. Nadalje, u okviru potprograma za okoliš rangiranje se izvršava u skladu s pravilom da se 60,5 %³ sredstava dodijeljenih bespovratnim sredstvima za aktivnosti mora dodijeliti očuvanju prirode i bioraznolikosti.

Ukupna vrijednost projekata uključenih na oba popisa neće prelaziti 130 % dostupnih proračunskih sredstava za svaki potprogram. Javni naručitelj osim toga provjerava financijsku i tehničku sposobnost podnositelja zahtjeva za provedbu projekta.

- priprema konačnih popisa projekata koji će se financirati i pričuvnih popisa

Nakon faze revizije predlažu se uspješni projekti za financiranje u okviru dostupnih proračunskih sredstava. Pričuveni popis za svaki potprogram sastavlja se od najbolje rangiranih projekata koji se ne mogu financirati zbog dostupnih proračunskih sredstava. Pričuveni popisi obuhvaćaju dodatnih 20 % dostupnih proračunskih sredstava za program LIFE za svaki potprogram.

- potpisivanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava

Načela odabira i ocjenjivanja

Projektne prijedlozi koji nisu u skladu s jednim ili više kriterija opisanih u vodiču odbacit će se. Njihovo će se ocjenjivanje prekinuti u onom koraku i fazi u kojoj se prvi put zabilježi neusklađenost, a podnositelji će zahtjeva biti obaviješteni u najkraćem mogućem roku.

NAPOMENA: Javni će se naručitelj za svu službenu korespondenciju koristiti adresom elektroničke pošte osobe za kontakt korisnika koordinatora navedenom u obrascu CNb. Podnositelji zahtjeva trebali bi osigurati da je riječ o računu elektroničke pošte koji je valjan, aktivan te koji se svakodnevno provjerava (uključujući pretince neželjene pošte) tijekom cijelog razdoblja odabira.

Javni je naručitelj odgovoran za cjelokupni postupak ocjenjivanja. Vanjski će stručnjaci biti utvrđeni radi potpore radu javnog naručitelja.

Svi ocjenjivači svoju ocjenu projektnih prijedloga moraju temeljiti na odredbama ovog vodiča za ocjenjivanje te vodiča za prijavu koristeći se pitanjima utvrđenima za svaki kriterij kao osnovom. Ovaj bi se vodič za ocjenjivanje trebao smatrati dopunom vodiču za prijavu, a oba će se koristiti kao referentni dokumenti u svrhu ocjenjivanja.

³ Delegirana uredba Komisije 2018/93 od 16. studenoga 2017. o povećanju postotka proračunskih sredstava koja se dodjeljuju projektima koji se podupiru bespovratnim sredstvima za aktivnosti iz potprograma za okoliš, namijenjenih projektima kojima se podržava očuvanje prirode i biološke raznolikosti, u skladu s člankom 9. stavkom 4. Uredbe (EU) br. 1293/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju Programa za okoliš i klimatske aktivnosti (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 614/2007

U okviru granica predviđenih pravilima o tematskim dodjelama i geografskoj raspodjeli Uredbe o programu LIFE, načelo jednakog postupanja za sve projektne prijedloge mora se strogo primjenjivati u svim fazama postupka ocjenjivanja.

Ocjene i bodovi koji se daju svakom projektnom prijedlogu moraju biti što objektivniji i pravedniji. Svaka se odluka i svaka ocjena moraju jasno opravdati obrazloženim primjedbama.

Sve informacije i dokumenti koje podnositelj zahtjeva ne podnese ili koji budu primljeni nakon roka neće se uzeti u obzir osim ako to javni naručitelj izričito zatraži.

Sve primjedbe povezane s ocjenjivanjem te povezana korespondencija bit će na engleskom.

II. PRVA FAZA: OPIS PROJEKTA

1. Otvaranje

Provjeravat će se usklađenost projektnog prijedloga sa sljedećim kriterijima:

1. Projekt je prijedlog podnesen do **5. rujna 2018.**
2. Za pripremu i podnošenje projektog prijedloga uporabljeni su službeni obrasci zahtjeva programa LIFE za 2018. za opis integriranog projekta.
3. Povezani plan ili strategija i financijski plan priloženi su projektom prijedlogu.
4. Projekt je prijedlog javnom naručitelju poslan na CD-ROM-u, DVD-u ili USB-u u PDF formatu. Povezani plan ili strategija dostupni su i u jednom od sljedećih formata: PDF, GIF, WORD (za ostale se formate prije podnošenja obratite javnom naručitelju).

2. Podnošenje i isključivanje

2.1. Podnošenje

Provjerava se usklađenost svih projektih prijedloga koji nisu odbačeni na kraju faze otvaranja sa sljedećim kriterijima podnošenja i isključivanja.

1. Potpisana izjava CNd popunjena je i potpisana (na skeniranim obrascima zahtjeva CNd nalaze se potpisi s datumom te jasno vidljiv status i puno ime potpisnika).
2. Obrazac CNe (sažeti opis projekta) popunjava se na engleskom jeziku. Podnositelji se zahtjeva potiču da i ostale obrasce ispune na engleskom jeziku.
3. U zahtjevu su popunjeni svi odgovarajući obrasci i polja.
4. Korisnik koordinator zakonito je registriran u EU-u.

Svi projektne prijedlozi u okviru projekta LIFE koji nisu u skladu s kriterijem 4. odmah se proglašavaju neprihvatljivima.

Javni će naručitelj u pogledu projektnih prijedloga koji nisu u potpunosti u skladu s prethodnim kriterijima 1., 2. i 3., no koji su osim toga potpuni, korisnicima koordinatorima poslati poruku u kojoj će navesti podatke koji nedostaju.

Korisnik koordinator imat će **pet radnih dana** da odgovori i dostavi dokumente/obrasce koji nedostaju/nisu potpuni. U iznimnim okolnostima javni naručitelj može produžiti taj rok.

Oni projektni prijedlozi za koje se zatraženi dokumenti/obrasci koji nedostaju/nisu potpuni ne dostave do određenog roka proglašavaju se neprihvatljivima.

2.2. Isključivanje

Projektni se prijedlog isključuje kada podnositelj zahtjeva ne dostavi izjavu o usklađenosti s kriterijima iz članka 106. stavka 1. i članka 107. Financijske uredbe Europske unije⁴. **Podnositelji zahtjeva moraju biti spremni dostaviti dokaz kojim će na zahtjev potkrijepiti izjavu.**

3. Odabir

3.1. Tehnička pouzdanost sudionika projekta

Projektni se prijedlog može odbaciti ne temelju tog kriterija ako:

- postoje dokazi da korisnici nisu tehnički sposobni provesti projekt,
- postoje dokazi da je korisnik koordinator nepouzdan upravitelj prethodnih projekata koji se financiraju u okviru programa LIFE ili drugih projekata koje financira Europska unija te nije dostavio dokaz da su poduzete potrebne inicijative kako bi se slični problemi izbjegnuli u budućnosti.

3.2. Posebna prihvatljivost

Projektni se prijedlog odbacuje ako ne ispunjava jedan ili više od navedenih kriterija:

- veliko zemljopisno područje: provedbom ciljanog plana ili strategije Unije bit će obuhvaćeno veliko zemljopisno područje, posebno regionalno, višeregionalno, nacionalno ili transnacionalno. Pristup za više gradova može biti prihvatljiv za IP koji se bavi upravljanjem kvalitetom zraka.
- mobilizacija drugih sredstava: kao dodatak samom IP-u ili posebnom sufinanciranju potrebnom u skladu s Uredbom o programu LIFE (članak 20. stavak 1. točke (a) i (c)), barem jedan izvor privatnog, nacionalnog financiranja i financiranja Unije mobilizirat će se za provedbu ciljanog plana ili strategije Unije.
- uključenost ključnih dionika: ključni dionici bit će uključeni u provedbu ciljanog plana ili strategije Unije.

⁴ Uredba (EU, EURATOM) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002, SL L 298 od 26.10.2014., str. 1. (dalje u tekstu „Financijska uredba”).

- provedba okolišnih ili klimatskih planova ili strategija projekti u okviru potprograma za okoliš:

IP nije prihvatljiv ako nema za cilj provoditi jedan od sljedećih planova za okoliš ili strategija u skladu s posebnim zakonodavstvom Unije o zaštiti okoliša, koji su razvijeni u skladu s drugim aktima Unije ili ih razvijaju nadležna tijela država članica:

- (a) okviri za prioritetno djelovanje u skladu s člankom 8. Direktive o staništima koji mogu uključivati aktivnosti zelene infrastrukture koje doprinose povezanosti mreže Natura 2000 u prekograničnom kontekstu;
- (b) planovi za gospodarenje otpadom u skladu s člankom 28. Okvirne direktive o otpadu;
- (c) planovi za upravljanje riječnim slivovima u skladu s Prilogom VII. Okvirnoj direktivi o vodama; ili
- (d) planovi za kvalitetu zraka u skladu s Direktivom o kvaliteti zraka ili nacionalni programi kontrole onečišćenja zraka u skladu s Direktivom o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija.

projekti u okviru potprograma za klimatske aktivnosti:

IP mora biti usmjeren na provedbu jednog od sljedećih klimatskih planova ili strategija u skladu s posebnim zakonodavstvom Unije o klimi, koji su razvijeni u skladu s drugim aktima Unije ili su ih razvila nadležna tijela država članica u jednom od sljedećih područja:

- (a) nacionalna, regionalna ili lokalna posebna strategija o prilagođavanju ili akcijski plan;
- (b) gradski akcijski plan ili plan utemeljen na zajednici kojim se prvi puta uvodi društvo s niskim emisijama ugljika i/ili otpornom klimom;
- (c) nacionalna, regionalna ili industrijska strategija za ublažavanje emisija stakleničkih plinova ili plan za razvoj društva s niskim emisijama ugljika.

Usmjerenost na provedbu plana za okoliš/klimu znači sljedeće:

- IP je jasno osmišljen s ciljem stvaranja uvjeta za potpunu provedbu plana. To ne znači da će se samim IP-om obuhvatiti sve aktivnosti predviđene planom ni da će se plan u potpunosti provesti za vrijeme trajanja IP-a. Međutim, IP uključuje strateške aktivnosti za ubrzavanje postupka i mobilizaciju dodatnih obveza i sredstava koji će pravovremeno dovesti do potpune provedbe plana ili strategije. IP bi stoga trebao biti osmišljen tako da je usmjeren na taj dugoročni cilj.
- Aktivnosti uključene u IP jasno su povezane i moguće ih je utvrditi u ciljanom planu IP-a.
- Zahtjev podnosi subjekt odgovoran za provedbu cijelog ciljanog plana ili njegova znatnog dijela.
- Nadležno tijelo mora službeno donijeti plan ili strategiju prije trenutka podnošenja, a

javni naručitelj mora smatrati da je plan ili strategija zadovoljavajuće kvalitete. Ako još nije došlo do službenog donošenja, podnositelj zahtjeva mora dostaviti obavijest o statusu te očekivanom datumu donošenja. U takvim slučajevima do donošenja mora doći prije isteka roka za podnošenje potpunog projektnog prijedloga za integrirani projekt. Kada se ne predviđa službeno donošenje, podnositelj zahtjeva trebao bi dokazati da su planom ispunjeni svi postupovni koraci predviđeni pravnom osnovom da bi se smatrao konačnim. U slučaju IP-ova u području prirode OPD koji je službeno podnesen javnom naručitelju smatra se odgovarajućim planom.

4. Popis projektnih prijedloga zadržanih za drugu fazu

Na temelju opisa projekta javni naručitelj utvrđuje i izrađuje popis projektnih prijedloga koji su skladu s kriterijima prihvatljivosti za svaki potprogram. Podnositelji projektnih prijedloga koji ispunjavaju te kriterije pozivaju se na sudjelovanje u pisanoj fazi pitanja i odgovora za vrijeme koje mogu dostavljati pitanja u vezi s pripremom potpunog projektnog prijedloga. Tijekom te faze javni naručitelj pitanja i odgovore objavit će u anonimnom obliku kako bi mogao ravnopravno pomoći svim podnositeljima zahtjeva pri pripremi njihova potpunog projektnog prijedloga. Ako je potrebno, javni će naručitelj pitanja i odgovore nadopuniti smjernicama o tipičnim poteškoćama s kojima se podnositelji zahtjeva mogu susresti i koje su postale očite u opisu projekta.

Uzimajući u obzir odredbe Uredbe o programu LIFE kojom se predviđa ukupno tri IP-a po državi članici tijekom razdoblja 2014. – 2020. (uključujući i jedan u okviru potprograma za klimatske aktivnosti), ako je primjenjivo, podnositelji zahtjeva iz država članica kojima su već odobrena dva IP-a nakon poziva za program LIFE za 2014. – 2017. u okviru potprograma za okoliš i jedan IP za program LIFE za 2015. – 2017. u okviru potprograma za klimatske aktivnosti bit će obaviješteni o toj činjenici u pozivu na podnošenje potpunog projektnog prijedloga.

III. DRUGA FAZA – POTPUNI PROJEKTNI PRIJEDLOG

1. Otvaranje

Provjeravat će se usklađenost projektnog prijedloga sa sljedećim kriterijima:

1. Javni je naručitelj projektni prijedlog primio do datuma navedenog u pozivu na podnošenje potpunog projektnog prijedloga.
2. Za pripremu i podnošenje projektnog prijedloga uporabljeni su službeni obrasci zahtjeva programa LIFE za 2018. za potpuni projektni prijedlog za integrirani projekt.
3. Projektni je prijedlog javnom naručitelju poslan na CD-ROM-u, DVD-u ili USB-u u PDF formatu uz financijske obrasce i u formatu Excel.

2. Podnošenje i isključivanje

Provjerava se usklađenost svih projektnih prijedloga koji nisu odbačeni na kraju faze otvaranja sa sljedećim kriterijima podnošenja i isključivanja:

2.1. Podnošenje

Potpisane izjave navedene u nastavku prema potrebi su potpune i potpisane. Propust dostavljanja tih izjava može dovesti do isključivanja projektnog prijedloga iz daljnjeg ocjenjivanja.

1. Na skeniranim obrascima zahtjeva A3, A3a i A4 nalaze se potpisi s datumom te status i puno ime potpisnika.
2. Obrazac B1 (sažeti opis projekta) popunjava se na engleskom jeziku. Podnositelji se zahtjeva potiču da i ostale obrasce ispune na engleskom jeziku.
3. Sljedeća tri obvezna financijska priloga dostavljaju korisnici koordinatori koji su **privatne komercijalne ili privatne nekomercijalne organizacije.**

Potrebno je napomenuti da će javni naručitelj zahtijevati te priloge neovisno o tome jesu li oni obvezni za određenu vrstu organizacije prema nacionalnom zakonodavstvu države članice korisnika koordinatora, a oni su:

- a. „Pojednostavljeni financijski izvještaj za program LIFE”, dostavljen kao zasebna datoteka programa Excel u paketu za prijavu projekata u okviru programa LIFE. Financijska tablica iz tog izvještaja mora se popuniti i priložiti projektnom prijedlogu kao datoteka programa Excel.
- b. Najnovija bilanca te račun dobiti i gubitka. Taj se dokument mora priložiti projektnom prijedlogu u okviru projekta LIFE kao skenirana pdf datoteka ispisiva u formatu A4. Ako korisnik koordinator još nema godišnju bilancu i račun dobiti i gubitka jer je organizacija osnovana tek nedavno, mora dostaviti plan upravljanja (za najmanje sljedećih 12 mjeseci) s financijskim podacima pripremljenima u skladu sa standardom propisanim nacionalnim zakonodavstvom.

- c. Najnovija bilanca i račun dobiti i gubitka moraju sadržavati neovisno revizorsko izvješće kojim se potvrđuje da daju istinit i vjeran prikaz financijskog stanja korisnika koordinatora ili potvrdu neovisnog revizora o tome da izvješća daju istinit i vjeran prikaz financijskog stanja korisnika koordinatora. Taj se dokument mora priložiti LIFE projektnom prijedlogu kao skenirana pdf datoteka ispisiva u formatu A4. U slučaju novoosnovane organizacije dostavljena revizorska potvrda temelji se na planu upravljanja u kojem su financijski podatci prikazani u skladu s odgovarajućim nacionalnim odredbama.
4. Obrazac A3a naziva „Izjava javnog tijela” potpun je i potpisan ako se korisnik koordinator izjašnjava kao **javno tijelo** zato što jest javno tijelo ili je jednak „tijelu javnog prava”.

Javni će naručitelj u pogledu projektnih prijedloga za IP u okviru projekta LIFE koji nisu u potpunosti u skladu s jednom ili više prethodnih situacija, no koji su osim toga potpuni, korisniku koordinatoru poslati poruku u kojoj će navesti priloge koji nedostaju.

Korisnik koordinator imat će **pet radnih dana** da odgovori i dostavi dokumente/obrasce koji nedostaju/nisu potpuni. U iznimnim okolnostima javni naručitelj može produžiti rok od pet radnih dana.

Primjerak sve službene komunikacije bit će poslan odgovarajućim nacionalnim kontakt točkama programa LIFE navedenim na web-mjestu programa LIFE.

Oni projektni prijedlozi za koje se zatraženi dokumenti/obrasci koji nedostaju/nisu potpuni ne dostave do određenog roka proglašavaju se neprihvatljivima.

2.2. Isključivanje

Projektni se prijedlog isključuje kad podnositelj zahtjeva ne dostavi izjavu o usklađenosti s kriterijima iz članka 106. stavka 1. i članaka 107., 108. i 109. Financijske uredbe Europske unije⁵. **Podnositelji zahtjeva moraju biti spremni dostaviti dokaz kojim će na zahtjev potkrijepiti izjavu.**

3. Odabir

3.1. Tehnička pouzdanost sudionika projekta

Projektni se prijedlog može odbaciti ne temelju tog kriterija ako:

- postoje dokazi da korisnici nisu tehnički sposobni provesti projekt,
- postoje dokazi da je korisnik koordinator nepouzdan upravitelj prethodnih projekata koji se financiraju u okviru programa LIFE ili drugih projekata koje financira Europska unija te nije dostavio dokaz da su poduzete potrebne inicijative kako bi se slični problemi izbjegnuli u budućnosti.

⁵ Uredba (EU, EURATOM) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002, SL L 298 od 26.10.2014., str. 1. (dalje u tekstu „Financijska uredba”).

3.2. Financijska pouzdanost sudionika projekta

Svrha je financijske provjere provjeriti usklađenost projektnog prijedloga u okviru projekta LIFE s odredbama članka 202. Pravila za primjenu Financijske uredbe (Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 1268/2012 od 29. listopada 2012.). Njima se zahtijeva da: „*Podnositelj zahtjeva mora imati stalne i dovoljne izvore financiranja za održavanje svojeg djelovanja tijekom cijelog razdoblja izvođenja djelovanja ... i mora doprinosti njegovom financiranju.*”

Javni će naručitelj uporabiti sve informacije koje su mu na raspolaganju kako bi ocijenio ispunjavaju li podnositelj zahtjeva i pridruženi korisnici kriterije odabira i isključivanja. Na temelju članka 202. projektni će se prijedlog odbaciti ako ocjenjivač ima dokaz da je projektni prijedlog obuhvaćen jednom od sljedećih situacija:

- ako su dostupne informacije koje ukazuju na to da se korisnik koordinator i/ili jedan od njegovih pridruženih korisnika, suprotno izjavi u pogledu isključivanja, nalazi u jednoj od situacija iz čl. 106. stavka 1. i članka 107. Financijske uredbe br. 966/2012 od 25. listopada 2012. (SL L 298 od 26.10.2012.);
- rezultati revizija koje su institucije Europske unije provele nad korisnikom koordinatorom i/ili jednim od njegovih pridruženih korisnika jasno pokazuju njihovu nemogućnost poštovanja administrativnih pravila kojima se uređuje dodjela bespovratnih sredstava Europske unije te posebno onih koja se primjenjuju na program LIFE.

Za privatne komercijalne i privatne nekomercijalne organizacije:

- revizorsko izvješće ili bilanca i račun dobiti i gubitka koje je potvrdio revizor, a koji su dostavljeni s projektnim prijedlogom projekta nisu ocijenjeni „pozitivnim mišljenjem” u pogledu financijske održivosti korisnika koordinatora⁶;
- na temelju ispitivanja financijske održivosti zaključuje se da korisnik koordinator nije financijski sposoban pokriti svoj udio u sufinanciranju tijekom razdoblja predloženog projekta;
- na temelju ispitivanja financijske održivosti zaključuje se da korisnik koordinator nije sposoban upravljati financijskim iznosima predviđenima u proračunu projektnog prijedloga tijekom razdoblja predloženog projekta.

Financijska održivost korisnika koordinatora i njegova sposobnost upravljanja velikim iznosima bespovratnih sredstava EU-a ocjenjuju se na temelju financijskih podataka dostavljenih u „Pojednostavljenom financijskom izvještaju” korisnika koordinatora.

Provjera financijske održivosti koristit će se i kako bi se ocijenilo bi li financijsko jamstvo bilo potrebno da se u cijelosti ili djelomično pokrije isplata predujma EU-a projektu. Posebno, financijsko će se jamstvo uvijek tražiti u sljedećim slučajevima:

1. projektni prijedlozi **privatnih komercijalnih organizacija** ako se poštuju manje od dva sljedeća kriterija:

⁶ Izjava o tome da je revizor zadatak izvršio u skladu s općeprihvaćenim revizijskim standardima i bez ograničenja opsega rada potrebnog za izražavanje njegova mišljenja da su revidirani financijski izvještaji sastavljeni u skladu s odgovarajućim ili općeprihvaćenim računovodstvenim standardima i da daju istinit i vjeran prikaz financijskog stanja organizacije te rezultata poslovanja.

- a. koeficijent „ukupna zatražena bespovratna sredstva podijeljena s brojem godina projekta”/„dionički kapital” manji je od 1;
 - b. koeficijent „kratkotrajna imovina”/„kratkoročne obveze” veći je od 1;
 - c. koeficijent „ukupni dug” / „ukupna imovina” manji je od 0,8.
 - d. ostvaruje se pozitivna dobit od poslovanja.
2. projektni prijedlozi **privatnih nekomercijalnih organizacija (NVO-a)** ako se ne poštuju nijedan od sljedeća tri kriterija:
- a. koeficijent „ukupna zatražena bespovratna sredstva podijeljena s brojem godina projekta”/„dionički kapital” manji je od 1;
 - b. koeficijent „kratkotrajna imovina”/„kratkoročne obveze” veći je od 1;
 - c. koeficijent „ukupni dug” / „ukupna imovina” manji je od 0,8.

Projektni će se prijedlozi odbacivati kada se ne poštuju nijedan od kriterija te kada koeficijenti znatno odstupaju od prethodno navedenih pragova.

Kada korisnici imaju neplaćenih dugovanja prema javnom naručitelju, to će se pomno ocijeniti te će javni naručitelj poduzeti nužne mjere opreza, uključujući, u iznimnim slučajevima, odbijanje pružanja zatražene financijske potpore ako se to smatra potrebnim.

3.3. Posebna prihvatljivost

Projektni se prijedlog odbacuje ako ne ispunjava jedan ili više od navedenih kriterija:

1. veliko zemljopisno područje: provedbom ciljanog plana ili strategije Unije bit će obuhvaćeno veliko zemljopisno područje, posebno regionalno, višeregionalno, nacionalno ili transnacionalno. Pristup za više gradova može biti prihvatljiv za IP koji se bavi upravljanjem kvalitetom zraka.
2. mobilizacija drugih sredstava: kao dodatak samom IP-u ili posebnom sufinanciranju potrebnom u skladu s Uredbom o programu LIFE (članak 20. stavak 1. točke (a) i (c)), barem jedan izvor privatnog, nacionalnog financiranja i financiranja Unije mobilizirat će se za provedbu ciljanog plana ili strategije Unije.

NAPOMENA: najmanje se jednim odgovarajućim pismom namjere (obrazac A8) MORA nedvosmisleno potvrditi obveza financiranja.

3. uključenost ključnih dionika: Ključni dionici bit će uključeni u provedbu ciljanog plana ili strategije Unije.
4. IP mora biti usmjeren na provedbu jednog od sljedećih planova za okoliš ili klimatske aktivnosti ili strategija u skladu s posebnim zakonodavstvom Unije o zaštiti okoliša, koji su razvijeni u skladu s drugim aktima Unije ili ih razvijaju nadležna tijela država članica:

u okviru potprograma za okoliš

- a. okviri za prioritetno djelovanje u skladu s člankom 8. Direktive o staništima;
- b. planovi za gospodarenje otpadom u skladu s člankom 28. Okvirne direktive o otpadu;

- c. planovi za upravljanje riječnim slivovima u skladu s Prilogom VII. Okvirnoj direktivi o vodama; ili
- d. planovi kvalitete zraka u skladu s Direktivom o kvaliteti zraka.

u okviru potprograma za klimatske aktivnosti

- a. nacionalna, regionalna ili lokalna posebna strategija o prilagođavanju ili akcijski plan;
- b. gradski akcijski plan ili plan utemeljen na zajednici kojim se prvi puta uvodi društvo s niskim emisijama ugljika i/ili otpornom klimom;
- c. nacionalna, regionalna ili industrijska strategija za ublažavanje emisija stakleničkih plinova ili plan za razvoj društva s niskim emisijama ugljika.

Usmjerenost na provedbu plana za okoliš/klimu znači sljedeće:

- IP je jasno osmišljen s ciljem stvaranja uvjeta za potpunu provedbu plana. To ne znači da će se samim IP-om obuhvatiti sve aktivnosti predviđene planom ni da će se plan u potpunosti provesti za vrijeme trajanja IP-a. Međutim, IP uključuje strateške aktivnosti za ubrzavanje postupka i mobilizaciju dodatnih obveza i sredstava koji će pravovremeno dovesti do potpune provedbe plana ili strategije. IP bi stoga trebao biti osmišljen tako da je usmjeren na taj dugoročni cilj.
- Aktivnosti uključene u IP jasno su povezane i moguće ih je utvrditi u ciljanom planu IP-a.
- Zahtjev podnosi subjekt odgovoran za provedbu cijelog ciljanog plana ili njegova znatnog dijela.
- Nadležno tijelo mora službeno donijeti plan ili strategiju prije trenutka podnošenja potpunog projektnog prijedloga, a javni naručitelj mora smatrati da je plan ili strategija zadovoljavajuće kvalitete. Kada se ne predviđa službeno donošenje, podnositelj zahtjeva trebao bi dokazati da su planom ispunjeni svi postupovni koraci predviđeni pravnom osnovom da bi se smatrao konačnim. U slučaju IP-ova u području prirode OPD koji je službeno podnesen javnom naručitelju smatra se odgovarajućim planom.

4. Dodjela

Svi projektni prijedlozi koji nisu odbačeni do završetka prethodnih faza prihvaćaju se na dubinsku ocjenu kvalitete u fazi dodjele. Projektni prijedlog prihvaćen u tu fazu dobivat će bodove na temelju sljedećih kriterija za dodjelu:

Kriteriji za dodjelu	Minimalni bodovi za prolaz*	Maksimalni bodovi
1. Tehnička usklađenost i kvaliteta	10	20
2. Financijska usklađenost i kvaliteta (uključujući vrijednost za novac)	10	20
Dodana vrijednost EU-a		
3. Opseg i kvaliteta doprinosa ostvarenju ciljeva	10	20
4. Održivost (nastavak, primjena u drugim područjima i/ili prijenos)	8	15
Dodatni bodovi		
5. Opseg i kvaliteta mobilizacije ostalih sredstava, posebno sredstava Unije	-	10
6. Sinergije i transnacionalni karakter <ul style="list-style-type: none"> – ostvarivanje višestrukih ciljeva i integracija/komplementarnost (najviše 8 bodova), – zelena javna nabava (najviše 1 bod), – znak za okoliš (najviše 1 bod), – upotreba rezultata istraživanja EU-a (najviše 1 bod), – transnacionalnost (najviše 4 boda) 	-	15
Ukupni bodovi	50*	100

*Projektni prijedlog mora dobiti barem prolaznu ocjenu za svaki kriterij za dodjelu, a zbroj bodova za kriterije za koje su utvrđeni minimalni bodovi mora iznositi **50 bodova ili više**.

Kriterij 1. – Tehnička usklađenost i kvaliteta

Projekt bi prijedlog trebao biti jasan, usklađen, realističan i izvediv u pogledu aktivnosti i rasporeda. Projekt bi prijedlog trebao biti pomno strukturiran s obzirom na predoperativni kontekst, probleme i prijetnje te prioritete kako je opisano u povezanom planu ili strategiji. Dodatne podatke, budu li potrebni radi dopune opisa iz povezanog plana ili strategije, treba staviti na raspolaganje u projektom prijedlogu. U projektom bi prijedlogu trebala postojati jasna povezanost prethodno navedenih elemenata i ciljeva, aktivnosti i očekivanih rezultata.

Globalni projekt plan kojim je obuhvaćeno cjelokupno razdoblje integriranog projekta trebao bi biti dovoljno detaljan i njime bi se trebale utvrditi ključne predviđene aktivnosti te pružiti dovoljno elemenata da bi se objasnilo kako će se ciljevi projekta ostvariti.

Detaljni bi projekt plan za prvo razdoblje provedbe (obično prve 2,5 godine) trebao uključivati jasan opis svih aktivnosti predviđenih tijekom tog razdoblja, uključujući kako, gdje, kada i tko će provesti svaku aktivnost iz projektog prijedloga te detaljnu raspodjelu proračunskih sredstava.

Projekt prijedlog mora biti sastavljen na način da ocjenjivačima omogući da ocijene u kojoj su mjeri uključena tehnička sredstva primjerena za provedbu projekta.

Vremenski plan mora biti realističan, a sve potencijalne poteškoće moraju biti ispravno ocijenjene u odgovarajućim obrascima.

Pri ocjenjivanju tih elemenata dužna će se pozornost posvetiti činjenici da će opis prvog razdoblja provedbe biti detaljniji od onoga cijelog projekta.

Aktivnosti u okviru IP-a mogu biti povezane s aktivnostima izvan IP-a ili ovisne o njima, a koje su potrebne za provedbu plana i financiraju se drugim sredstvima. IP bi se trebalo osmisliti tako da se na najmanju moguću mjeru smanji rizik od toga da ta ovisnost ugrozi provedbu IP-a ako aktivnosti izvan IP-a više ne budu izvedive. Taj će se aspekt razmotriti u okviru tog kriterija.

Uključenost dionika ključan je element integriranih projekata. Taj će se aspekt pri ocjenjivanju razmotriti kako bi se ocijenilo hoće li uključeni dionici doprinijeti provedbi projekta i njegovoj dodanoj vrijednosti te na koji način.

Cilj je integriranih projekata stvaranje dugoročne sposobnosti provedbe plana ili strategije na koju se odnose. U projektnom bi se prijedlogu trebalo pružati dovoljno podataka i dokaza kako bi se pokazalo da su predviđene potrebne aktivnosti jačanja kapaciteta te da će sve mjere biti na snazi prije završetka IP-a da bi se osiguralo da će odgovorna tijela i dionici moći nastaviti provoditi plan ili strategiju nakon završetka IP-a.

Kriterij 2. – Financijska usklađenost i kvaliteta

Privremeni proračun mora biti usklađen s aktivnostima opisanima u tehničkom dijelu projektnog prijedloga. Trebalo bi biti dostupno dovoljno podataka da bi se razumjelo kako je privremeni proračun izrađen. To se odnosi i na prvu fazu provedbe i na preostalo razdoblje projekta.

Pri ocjenjivanju tih elemenata dužna će se pozornost posvetiti činjenici da će opis prve faze provedbe biti detaljniji od onoga cijelog projekta.

Proračun mora biti transparentan, usklađen i troškovno učinkovit, uključujući upravljanje projektom.

Financijski doprinos korisnika/sufinancijera, predložena proračunska sredstva i predloženi rashodi projekta moraju biti u skladu s pravilima i načelima predviđenima u Smjernicama za podnositelje zahtjeva u okviru programa LIFE, modelu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za integrirane projekte programa LIFE i Uredbi o programu LIFE.

Vrijednost projektnog prijedloga za novac ocjenjivat će se analizom troška ključnih aktivnosti te cjelokupnog projekta s obzirom na očekivane rezultate. To će se dalje provjeriti u odnosu na očekivanu razinu provedbe povezanog plana ili strategije do završetka provedbe IP-a.

Kriterij 3. – Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta doprinosa ostvarenju ciljeva

Ocjenjuje se stupanj do kojeg svaki projektni prijedlog doprinosi ostvarenju jednog ili nekoliko općih i posebnih ciljeva programa LIFE u skladu s člancima 3., 10., 11., 12., 14., 15., i 16. Uredbe o programu LIFE.

Provjeravaju se sljedeći posebni aspekti ovisno o prioritetnim područjima kojima pripada projekt:

IP za provedbu okvira za prioritetno djelovanje (OPD-a) za program NATURA 2000:

Dodana vrijednost EU-a morat će se opravdati u odnosu na doprinos projekta ostvarenju cilja 1. Strategije EU-a za bioraznolikost i općih ciljeva iz direktiva o staništima i pticama, a posebno u odnosu na doprinos za poboljšanje statusa očuvanja vrsta i vrsta staništa od interesa za Zajednicu (Direktiva o staništima) i/ili statusa ptica (Direktiva o pticama) i posebno u pogledu integracije, prema potrebi, zelene infrastrukture.

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe OPD-a kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om,
- područje obuhvaćeno mjerama, broj mjesta, važnost tih mjesta u smislu vrsta i vrsta staništa u okviru njihovih biogeografskih regija,
- očekivano poboljšanje statusa očuvanja vrsta i staništa s posebnim naglaskom na vrste i staništa koja se smatraju prioritetom i/ili one za koje se izvješćuje da su u nepovoljnom statusu očuvanja,
- očekivano poboljšanje dugoročne sposobnosti praćenja i ocjene statusa vrsta i staništa od značaja za EU (čl. 11. i 17. Direktive o staništima),
- prema potrebi, razina uključenosti aktivnosti zelene infrastrukture i očekivana razina njihova doprinosa usklađenosti mreže Natura 2000, primjerice poboljšanjem strukturne i funkcionalne povezivosti ⁷ područja mreže Natura 2000 ili stanja ekosustava i usluga koje pružaju.

IP za provedbu planova za upravljanje riječnim slivovima:

Dodana vrijednost EU-a morat će se obrazložiti u odnosu na njegov doprinos ostvarenju ciljeva VPR-a. Predložene aktivnosti trebale bi biti usmjerene na značajne pritiske koji utječu na sposobnost okoliša za zadržavanje vode i uključivati mjere niskog učinka (npr. zelena infrastruktura) za uklanjanje onečišćenja. Takvi bi se pritisci trebali utvrditi u ocjenama koje DČ provodi za pripremu provedbenih planova za mjerodavno zakonodavstvo EU-a i politike (npr. VPR, ODPS, Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, Direktiva o pitkoj vodi, Direktiva o vodi za kupanje, Direktiva o poplavama i/ili Planovi za slučaj suše).

Projekti bi trebali biti usmjereni na opsežno (npr. podslivovi ili slivovi) planiranje i uspostavu mjera za povećanje zadržavanja vode u urbanim i ruralnim područjima, povećanje infiltracije, povećanje kapaciteta za skladištenje i uklanjanje onečišćivača putem prirodnih procesa ili procesa „sličnih prirodnim procesima”. Njima bi se trebale nastojati postići sinergije za provedbu aktivnosti kojima će se ukloniti postojeći morfološki pritisci i unaprijediti bioraznolikost i vrijednost sadržaja.

⁷ To može uključivati dodatne mjere izvan mreže Natura 2000 kojima se doprinosi strukturnoj i funkcionalnoj usklađenosti mreže Natura 2000, uključujući u prekograničnom kontekstu

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe ciljanih PURS-ova kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om,
- učinak projekta u smislu rješavanja značajnih neriješenih pritisaka i/ili poboljšanja u smjeru dobrog statusa/potencijalnih ciljeva ODV-a,
- primjena pristupa ekosustava kao okvira za utvrđivanje aktivnosti usmjerenih na ostvarivanje ciljeva vodne politike EU-a,
- alati predloženi za osiguravanje zajedničkog planiranja provedbe različitih pravnih instrumenata EU-a u području vode.

IP za provedbu planova za gospodarenje otpadom:

Svrha je IP-a pružiti potporu provedbi planova za gospodarenje otpadom (PGO-a) u skladu s člankom 28. Okvirne direktive o otpadu 2008/98/EZ (ODO-a) i/ili programa za sprječavanje nastanka otpada (PSND-a) u skladu s člankom 29. ODO-a.

Njegova će se dodana vrijednost za EU ocjenjivati u odnosu na njegov doprinos provedbi hijerarhije otpada (članak 4. ODO-a), ostvarivanju ciljeva recikliranja predviđenih u članku 11. ODO-a i dodatnih ciljeva uključenih u zakonodavstvo EU-a o otpadu te provedbu nužnih mjera za potporu ostvarenju tih ciljeva.

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe PGO-a/PSO-a kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om, posebno za ulaganja u pogledu sakupljanja i obrade otpada,
- učinak na smanjenje proizvodnje otpada, ponovnu uporabu proizvoda i pripremu za aktivnosti ponovne uporabe, povećanje odvojenog sakupljanja (posebno papira, stakla, metala, plastike i biološkog otpada), reciklažu, postupno ukidanje odlaganja na odlagališta otpada, smanjenje bacanja otpada i smanjenje ili primjerenu obradu opasnog otpada,
- provedba određenih direktiva o tokovima otpada, poput Direktive o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi, Direktive o ambalaži i ambalažnom otpadu, Direktive o odlagalištima otpada,
- provedba ekonomskih instrumenata kojima se podupire održivo gospodarenje otpadom (proširena odgovornost proizvođača, sustav plaćanja u skladu s onim koliko se baca, porez na odlagališta otpada/spaljivanje),
- razvoj aktivnosti za komunikaciju i podizanje svijesti kojima se podupiru prethodno navedeni ciljevi,
- očekivano poboljšanje dugoročne sposobnosti praćenja i ocjene proizvodnje komunalnog otpada, njegova sastava, njegove obrade prema hijerarhiji otpada te jačanja kontrola nad kretanjem (pošiljkama) otpada,

- prema potrebi doprinos provedbi preporuka državama članicama koje su uključene u Plan koji je razrađen u okviru promicanja usklađenosti, čime se podupire provedba europskog zakonodavstva o otpadu.

http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/support_implementation.htm

IP za provedbu programa i planova za kvalitetu zraka ili za provedbu nacionalnih programa kontrole onečišćenja zraka:

Cilj je IP-a podržati provedbu i praćenje lokalnih i regionalnih planova za kvalitetu zraka kako je utvrđeno u Direktivi 2008/50/EZ. Ako se temelje na lokalnim planovima za kvalitetu zraka, projekti bi trebali uključivati koordinaciju i suradnju među barem pet gradova s takvim planovima; ako se temelje na regionalnom planu za kvalitetu zraka, projekti bi trebali uključivati koordinaciju i suradnju između lokalnih i regionalnih uprava. Prednost će se davati velikim projektima i/ili projektima kojima se osigurava usklađenost s nacionalnim programima kontrole onečišćenja zraka u skladu s Direktivom (EU) 2016/2284.

Mogu se uspostaviti i programi za prvenstvenu provedbu nacionalnih programa kontrole onečišćenja zraka (dalje u tekstu „NAPCP”) u skladu s Direktivom (EU) 2016/2284. Cilj je IP-a podupirati razvoj, provedbu i praćenje nacionalnih programa kontrole onečišćenja zraka kako je definirano u članku 6. Direktive (EU) 2016/2284. Dodana vrijednost IP-a povezanog s NAPCP-om ocjenjivat će se na temelju (a) stupnja do kojeg bi nacionalni izvori emisija mogli utjecati na kvalitetu zraka na njihovim državnim područjima i u susjednim državama članicama uporabom, prema potrebi, podataka i metodologija razvijenih u okviru europskog programa praćenja i evaluacije (EMEP) u skladu s Protokolom uz Konvenciju LRTAP o dugoročnom financiranju zajedničkog programa praćenja i procjene dalekosežnog prijenosa onečišćujućih tvari u zraku u Europi; (b) toga uzima li se NAPCP-om u obzir potreba za smanjenjem emisija onečišćujućih tvari u zraku radi postizanja usklađenosti s ciljevima kvalitete zraka na njihovim državnim područjima i, prema potrebi, u susjednim državama članicama; (c) davanja prednosti mjerama za smanjenje emisija crnog ugljika pri poduzimanju mjera za postizanje nacionalnih obveza smanjenja za sitne lebdeće čestice; (d) osiguravanja usklađenosti s drugim relevantnim planovima i programima utvrđenima na temelju zahtjeva iz nacionalnog zakonodavstva ili zakonodavstva Unije, posebno planova za kvalitetu zraka iz Direktive 2008/50/EZ.

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe i povezana poboljšanja kvalitete zraka plana za kvalitetu zraka kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om (posebno doprinos usklađenosti sa zakonodavstvom EU-a o kvaliteti zraka (postojeće granične i ciljane vrijednosti kvalitete vanjskog zraka i, kada je to moguće, razine koje preporučuje WHO) te s nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija i nacionalnim obvezama smanjenja emisija),
- pozornost koja se posvećuje lancu aktivnosti potrebnih za razvoj, provedbu i ocjenjivanje plana za kvalitetu zraka: praćenju i oblikovanju, uspostavi inventara emisija i dodjeli izvora, razvoju i provedbi politika, informiranju i sudjelovanju javnosti,
- doprinos jačanju upravljanja kvalitetom zraka, uključujući razinu uključenosti i predanosti odgovarajućih nadležnih tijela na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini,

- zemljopisno područje i broj ljudi koji bi imali koristi od boljih razina kvalitete zraka, uzimajući u obzir sve izazove u pogledu geografskih, meteoroloških i socioekonomskih uvjeta.

IP za provedbu strategija ili akcijskih planova za prilagodbu klimatskim promjenama:

Cilj je ove vrste IP-a provoditi strategije i planove za prilagodbu klimatskim promjenama ili se baviti određenim ranjivostima na klimatske promjene (npr. obalna područja, područja sklona suši ili područja sklona poplavama) ili ranjivim sektorima (npr. voda, poljoprivreda/šumarstvo, javno zdravlje), prema potrebi, uporabom pristupa utemeljenih na ekosustavu. Sinergije s drugim politikama zaštite okoliša i klime trebale bi biti glavna tema projekata za prilagođavanje, odnosno, prema potrebi, trebalo bi promicati prilagodbu klimatskim promjenama, smanjenje rizika od katastrofa, bioraznolikost i vodnu politiku. Dodana vrijednost EU-a procjenjivat će se i u odnosu na doprinos IP-a ispunjavanju ciljeva klimatske otpornosti, razini uvođenja u različite sektore i uključenosti velikog broja dionika. To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe strategije/plana za prilagodbu kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om,
- zemljopisno područje obuhvaćeno mjerama te broj građana obuhvaćenih strategijom ili akcijskim planom za prilagodbu,
- očekivano poboljšanje otpornosti na klimatske promjene u regiji i gospodarskim sektorima putem aktivnosti koje se financiraju u okviru programa LIFE i komplementarnih projekata,
- očekivano poboljšanje otpornosti na klimatske promjene ranjivosti na klimatske promjene utvrđenih Strategijom EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama,
- očekivano povećanje broja zemalja/regija/gradova koji primjenjuju integrirane pristupe uz potporu IP-a ili primjenjuju rezultate IP-a,
- doprinos jačanju upravljanja prilagodbom klimatskim promjenama, uključujući razinu uključenosti i predanosti odgovarajućih nadležnih tijela i dionika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini,
- doprinos uvođenju aktivnosti povezanih s klimatskim promjenama u različite sektore.

IP za provedbu urbanih akcijskih planova

Cilj je ove vrste IP-a provoditi urbane akcijske planove za prelazak na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika i društvo otporno na klimatske promjene, na primjer u okviru „Globalnog pakta gradonačelnika za klimu i energiju“. Važni su doprinosi boljem upravljanju, podizanju razine svijesti i jačanju kapaciteta i uvođenju aktivnosti povezanih s klimatskim promjenama u različita područja politike. Potiču se veliki projekti kojima je obuhvaćeno nekoliko gradova.

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe akcijskog plana za prilagodbu i/ili ublažavanje kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om,
- zemljopisno područje obuhvaćeno mjerama te broj građana obuhvaćenih akcijskim planovima za prilagodbu i/ili ublažavanje,
- očekivani doprinos prelasku na gospodarstvo s niskim emisijama i gospodarstvo otporno na klimatske promjene u gradovima / lokalnim zajednicama na koje su usmjerene aktivnosti koje se financiraju u okviru IP-a i komplementarnih projekata,
- očekivano povećanje broja gradova / lokalnih zajednica koje primjenjuju integrirane pristupe uz potporu IP-a ili primjenjuju rezultate IP-a,
- doprinos jačanju upravljanja prilagodbom klimatskim promjenama i/ili ublažavanjem klimatskih promjena, uključujući razinu uključenosti i predanosti odgovarajućih nadležnih tijela i dionika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini,
- doprinos uvođenju aktivnosti povezanih s klimatskim promjenama u različita područja politike.

IP za provedbu strategija, planova i programa za ublažavanje klimatskih promjena:

IP-om se podržava provedba strategija i planova za ublažavanje emisija stakleničkih plinova ili planova za prijelaz na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika i odnosi se na određene općine ili regije (npr. kako je najavljeno u Globalnom paktu gradonačelnika), industrijske ili poljoprivredne sektore (analizom korištenja zemljišta u regionalnim okvirima, društvenom i gospodarskom kontekstu), ili druge gospodarske sektore uvođenjem pristupa koji se temelje na tehnologiji i uslugama na održiv i inovativan način. Doprinos IP-a provedbi i razvoju politike i zakonodavstva Unije o ublažavanju klimatskih promjena trebao bi uključivati ETS EU-a, Odluku o zajedničkim naporima za sektore koji nisu obuhvaćeni ETS-om EU-a, Direktivu o obnovljivim izvorima energije ili Uredbu o fluoriranim stakleničkim plinovima. IP bi se mogao dopuniti nužnim infrastrukturnim ulaganjima ili razvojem i primjenom inovativnih tehnologija i usluga u gradovima, regijama i/ili zajednicama koje se podržavaju kroz druge mjerodavne programe Unije za financiranje, koji su navedeni i u strategiji/planu/programu. Njihova dodana vrijednost EU-a ocjenjuje se u odnosu na doprinos IP-a smanjenju emisija stakleničkih plinova, razinu uvođenja u različite politike, izravnu uključenost velikog broja dionika i stupanj do kojeg IP čini operativni dio strategije/plana/programa.

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe strategije/plana/programa za ublažavanje kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om,
- zemljopisno područje obuhvaćeno mjerama te broj građana obuhvaćenih strategijom ili akcijskim planom za ublažavanje,

- očekivano smanjenje emisija stakleničkih plinova u regiji ili gospodarskom sektoru,
- povećanje broja inovativnih tehnologija, sustava i instrumenata i/ili rješenja iz najbolje prakse za smanjenje emisija stakleničkih plinova,
- očekivano povećanje broja zemalja/regija/sektora koji primjenjuju integrirane pristupe uz potporu IP-a ili primjenjuju rezultate IP-a,
- doprinos jačanju upravljanja ublažavanjem klimatskih promjena, uključujući razinu izravne uključenosti i predanosti odgovarajućih nadležnih tijela i dionika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini,
- doprinos uvođenju aktivnosti povezanih s klimatskim promjenama u različita područja politike.

Kriterij 4. Održivost (nastavak, primjena u drugim područjima i/ili prijenos)

Održivost projektnih rezultata srednjoročno i dugoročno podrazumijeva mogućnost njihova održavanja nakon provedbe projekta u smislu nastavka, ponavljanja ili prijenosa. Nastavak podrazumijeva da subjekti uključeni u projekt nastave upotrebljavati rješenja provedena tijekom projekta nakon njegova završetka. Nastavak može podrazumijevati i daljnje zemljopisno širenje. Nastavak i održavanje projektnih rezultata dostatni su za prolaznu ocjenu, a daljnje geografsko širenje procjenjivat će se na temelju njegova očekivanog opsega zbog čega se može usporediti s ponavljanjem ili prijenosom.

Mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivost projekta označavaju mogućnost za repliciranje projekta i prenošenje tijekom i nakon provedbe. Uspješna mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivosti zahtijevaju strategiju koja uključuje zadaće umnožavanja učinaka rješenja projekta i mobilizaciju šireg prihvaćanja, koja će postići kritičnu masu za vrijeme projekta i/ili kratkoročno ili srednjoročno po završetku provedbe projekta LIFE. To premašuje samo prenošenje znanja i umrežavanje i uključuje primjenu tehnika, metoda ili strategija razvijenih ili primijenjenih u projektu u praksi na drugim mjestima.

Kriterij 5.– Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta mobilizacije ostalih sredstava, posebno sredstava Unije:

Na temelju kvalitete koordinacije s drugim instrumentima financiranja i predviđenom razinom mobilizacije drugih sredstava koja su komplementarna predviđenom doprinosu programa LIFE (uz minimum nužan za prihvatljivost) te vjerojatnosti njihove stvarne mobilizacije i funkcionalne veze s planom koji će se provoditi odredit će se hoće li IP dobiti dodatne bodove u okviru tog kriterija. Više bodova dobit će IP-ovi kojima će se vjerojatno mobilizirati sredstva Unije s funkcionalnom vezom s planom koji će se provoditi i kojima je predviđen zadovoljavajući mehanizam koordinacije. Projektnim se prijedlogom ne bi trebala utvrditi samo sredstva koja će se mobilizirati, nego bi se njime trebao pružiti i sažet opis svih komplementarnih aktivnosti koje će se provesti tijekom razdoblja projekta upotrebom tih dodatnih izvora financiranja.

Kriterij 6. – Dodana vrijednost EU-a: sinergije (uključujući ostvarivanje višestrukih ciljeva, komplementarnost, integraciju, zelenu javnu nabavu, znak za okoliš, upotrebu rezultata) i transnacionalni karakter

Ostvarivanje višestrukih ciljeva i integracija/komplementarnost

Projektnim prijedlozima IP-a trebali bi se predstaviti visokokvalitetni mehanizmi za ostvarivanje višestrukih ciljeva (npr. oni koji imaju za cilj ostvarenje koristi za okoliš i klimu i jačanje kapaciteta) koji omogućuju ostvarenje ciljeva u drugim područjima politika⁸, stvaranje sinergija s tim politikama i integraciju ciljeva okolišnih i klimatskih aktivnosti.

Na primjer, sljedeći aspekti mogu biti važni:

- IP-ovima za provedbu OPD-ova za mrežu NATURA 2000 njihov doprinos drugim ciljevima Strategije EU-a za bioraznolikost kao i ostvarivanje „dobrog stanja okoliša” iz Okvirne direktive o pomorskoj strategiji te ostvarivanje ciljeva Okvirne direktive o vodama, kao što su:
 - ocjena, procjena i obnova ekosustava i njihovih usluga,
 - povećanje doprinosa poljoprivrede i šumarstva bioraznolikosti,
 - poboljšanje učinka ribarstva i drugih uporaba morskih i priobalnih prirodnih resursa na bioraznolikost,
 - praćenje, sprječavanje, iskorjenjivanje i kontrola invazivnih stranih vrsta.
- IP-ovima za provedbu planova za upravljanje riječnim slivovima predložene aktivnosti poput ciljanog pošumljavanja, stvaranja močvarnih područja, ponovne uspostave poplavnih područja koje će doprinijeti dobrom stanju unutarnjih voda, sekvestrirati ugljik, smanjiti otjecanje hranjivih tvari u morske vode, umanjiti rizik od poplava i poduprijeti poboljšanje kopnene i akvatične bioraznolikosti.
- IP-ovima za provedbu planova za gospodarenje otpadom i/ili programa za sprječavanje nastanka otpada njihov doprinos ciljevima utvrđenima u Planu za Europu učinkovitih resursa (COM(2011) 571), Akcijskom planu o održivoj potrošnji i proizvodnji i održivoj industrijskoj politici (COM/2008/0397) i Komunikaciji o Europskom partnerstvu za inovacije u području sirovina (COM(2012) 82) te njegovu strateškom planu primjene donesenom 25. rujna 2013. (1). Prema potrebi, posebnu pozornost potrebno je posvetiti i pitanju morskog otpada.
- IP-ovima za provedbu planova za kvalitetu zraka njihov doprinos višestrukim zahtjevima Strategije EU-a o kvaliteti zraka (uključujući doprinose nacionalnim programima za smanjivanje onečišćenja zraka), urbanoj dimenziji, potrošnji energije, prometu i poljoprivrednoj praksi putem, na primjer:
 - doprinosa istodobnom smanjenju koncentracije više onečišćivača (PM10, NO2, O3),

⁸ Posebno morskog okoliša u skladu s ciljevima Direktive 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji), SL L 164, 25.6.2008., str. 19.

- doprinosa istodobnom postizanju graničnih vrijednosti u regionalnim planovima za kvalitetu zraka te postizanju usklađenosti s novim obvezama smanjenja emisija na nacionalnoj razini,
 - smanjenja problema povezanih s bukom povezivanjem sa strategijom održive gradske mobilnosti i/ili planom buke ili uključivanjem u njih,
 - poticanja inovativnih lokalnih i regionalnih energetske projekata usmjerenih na kvalitetu zraka žarišta onečišćujućih tvari u područjima s kontinuiranom visokom stopom uporabom sustava grijanja na ugljen i biomasu,
 - promicanja inovativnih i visokokvalitetnih aplikacija za gorenje biomase i njihove primjerene uporabe, posebno u planinskim regijama,
 - smanjenja potrošnje energije povezivanjem s nacionalnim akcijskim planovima energetske učinkovitosti iz Direktive 2012/27/EU ili uključivanjem u njih,
 - potpore provedbi Kodeksa dobre prakse UNECE-a za smanjenje emisija iz poljoprivrede, što bi trebalo doprinijeti i najvećem mogućem smanjenju emisija iz poljoprivrede u vođu.
- IP-ovima za provedbu strategija ili akcijskih planova za prilagodbu klimatskim promjenama: njihov doprinos ciljevima Strategije EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama, uključujući pristupe prilagodbi utemeljene na ekosustavu⁹ te potporu unaprjeđenju bioraznolikosti i očuvanja prirode. Nadalje, važni su doprinosi ublažavanju klimatskih promjena, poboljšanom upravljanju i jačanju kapaciteta ili klimatskim promjenama te integraciji ciljeva povezanih s prilagodbom u različite sektore.
 - IP-ovima za provedbu nacionalnih, regionalnih ili industrijskih strategija i akcijskih planova za ublažavanje emisija stakleničkih plinova ili planova za razvoj društva s niskim emisijama ugljika: njihov doprinos provedbi i razvoju politika i zakonodavstva Unije o ublažavanju klimatskih promjena uključujući sustav trgovanja emisijama (ETS) EU-a, Odluku o podjeli napora za sektore koji nisu obuhvaćeni ETS-om EU-a, Direktivu o obnovljivim izvorima energije i odluku kojom se uređuje uključivanje emisija i uklanjanja povezanih s korištenjem zemljišta, prenamjenom zemljišta i šumarstvom (LULUCF). Nadalje, važni su doprinosi prilagodbi klimatskim promjenama, poboljšanom upravljanju i jačanju kapaciteta u pogledu klimatskih promjena te integraciji ciljeva povezanih s ublažavanjem u različita područja politika.
 - IP-ovima za provedbu gradskih akcijskih planova kojima se uvodi društvo s niskim emisijama ugljika i/ili otpornom klimom: njihov doprinos provedbi strategije za niske emisije Pakta gradonačelnika i/ili inicijative urbane prilagodbe („Mayors Adapt”¹⁰). Nadalje, važni su doprinosi poboljšanom upravljanju, podizanju svijesti i jačanju kapaciteta te integraciji aktivnosti za klimatske promjene u različita područja politika.

⁹ Pristupi prilagodbi utemeljeni na ekosustavu ili [prilagodba utemeljena na ekosustavu \(engl. Ecosystem-based adaptation – EBA\) uporaba je usluga bioraznolikosti i ekosustava kao dio opće strategije prilagodbe kojom se ljudima pomaže prilagoditi se negativnim učincima klimatskih promjena. \(Izvor: definicija je preuzeta od Druge ad-hoc skupine tehničkih stručnjaka za bioraznolikost i klimatske promjene Konvencije o biološkoj raznolikosti\)](#)

¹⁰ <http://mayors-adapt.eu>

Osim toga, razmotrit će se davanje više bodova IP-ovima podnesenima u okviru potprograma za okoliš u kojima postoje sinergije s aktivnostima koje se financiraju u okviru potprograma za klimatske aktivnosti ili koji su za to podnijeli zahtjev, posebno ako se očekuje da će te sinergije imati pozitivan učinak na zaštitu bioraznolikosti.

Nadalje, razmotrit će se davanje više bodova IP-ovima podnesenima u okviru potprograma za klimatske aktivnosti u kojima postoje sinergije s aktivnostima koje se financiraju u okviru potprograma za okoliš ili koji su za to podnijeli zahtjev, posebno ako se očekuje da će te sinergije imati pozitivan učinak na otpornost na klimatske promjene i smanjenje emisija stakleničkih plinova.

Ipak, projektni prijedlozi koji se financiraju u okviru jednog prioritarnog područja kojim bi se mogli ugroziti okolišni ili klimatski ciljevi u drugom prioritarnom području vjerojatno će dobiti manje bodova osim ako je taj učinak jasno objašnjen i opravdan u projektnom prijedlogu te su moguće alternative i mjere ublažavanja ispravno predviđene.

Nadalje, svi će se projekti ocjenjivati u pogledu njihova doprinosa gospodarskim i društvenim ciljevima te svim drugim okolišnim ciljevima osim onih na koje je plan izravno usmjeren.

Zelena javna nabava:

Više bodova dobit će projektni prijedlozi kojima se predviđa jasan mehanizam isporuke za osiguranje široke primjene pojmova zelene nabave.

Znak za okoliš:

Više bodova dobit će projektni prijedlozi kojima se predviđa jasan mehanizam isporuke za osiguranje široke uporabe proizvoda i/ili usluga iz službeno priznatih sustava oznaka za okoliš kao što je znak za okoliš EU-a.

Uzimanje u obzir rezultata programa za istraživanje i razvoj EU-a:

Više bodova dobit će projekti kojima se predviđa uzimanje u obzir rezultata projekata istraživanja i inovacija u području okoliša i klime koji se financiraju u okviru programa Obzor 2020. ili prethodnih okvirnih programa, ako postoje dovoljni dokazi za dodanu vrijednost takvog prihvaćanja projekta.

Transnacionalnost:

Prednost se daje transnacionalnim projektnim prijedlozima ako je transnacionalna suradnja od ključne važnosti za jamčenje ostvarivanja ciljeva projekta. Na temelju tog kriterija, projektni prijedlog može dobiti dodatne bodove ako postoje dovoljni dokazi o dodanoj vrijednosti transnacionalnog pristupa.

Završetak faze dodjele

Svaki će projektni prijedlog prema prethodnim kriterijima za dodjelu ocijeniti i bodovati dva ocjenjivača. Na temelju tih dviju neovisnih ocjena pripremit će se objedinjeno izvješće.

Konačna će se odluka o bodovima koji će se dodijeliti svakom projektnom prijedlogu donijeti na temelju objedinjenih izvješća i bodova tijekom sastanka („povjerenstva za dodjelu”) kojim predsjeda javni naručitelj, a na kojem prisustvuju njegovi stručni ocjenjivači.

Svi se projektni prijedlozi s konačnom ocjenom manjom od prolazne za neki od kriterija za dodjelu ili ukupnim brojem bodova (za kriterij 1., 2., 3. i 4.) manjim od 50 proglašavaju „odbačenima u fazi dodjele”.

5. Uspostava „preliminarnih dugačkih popisa”

Uspostavit će se dva popisa. Jedan za potprogram za okoliš i jedan za potprogram za klimatske aktivnosti. Za svaki će potprogram javni naručitelj utvrditi „**preliminarni dugački popis**” projektnih prijedloga koji će biti obuhvaćeni revizijom nakon konačnog odobrenja bodova koji će se dodijeliti svakom projektnom prijedlogu u fazi dodjele. Osim što će se temeljiti na bodovima dodijeljenima svakom projektnom prijedlogu, tim se popisom u obzir moraju uzeti sljedeća dva uvjeta utvrđena Uredbom o programu LIFE:

- „Minimalno 60,5 % proračunskih sredstava dodijeljenih projektima koji se podržavaju bespovratnim sredstvima za aktivnosti iz potprograma za okoliš namijenjeno je projektima kojima se podržava očuvanje prirode i bioraznolikosti.” (članak 9. stavak 2.)
- „Komisija osigurava geografsku ravnotežu za integrirane projekte dodjeljujući okvirno barem tri integrirana projekta svakoj državi članici, osiguravajući barem jedan integrirani projekt pod potprogramom za okoliš i jedan pod potprogramom za klimatske aktivnosti tijekom programskog razdoblja.” (članak 19. stavak 4.)

Pri uspostavi „**preliminarnih dugačkih popisa**” LIFE projektnih prijedloga primjenjivat će se sljedeća pravila:

- Proračunska sredstva dostupna za IP-ove u okviru potprograma za okoliš dodjeljivat će se uzimajući u obzir omjer od 60,5 % sredstava za prirodu i bioraznolikost te 39,5 % za druga područja predviđena Uredbom. Samo će se projektni prijedlozi za IP-ove u području mreže NATURA 2000 uzeti u obzir u pogledu praga od 60,5 % za „prirodu i bioraznolikost”. U slučaju da nije moguće ispuniti kvotu od 60,5 % (npr. zbog nedostatka prihvatljivih projektnih prijedloga) ili se ona premaši (npr. zbog nedostatka prihvatljivih projektnih prijedloga ili projektnih prijedloga niže kvalitete u područjima osim mreže Natura 2000), to će biti odraženo u usporednom ocjenjivanju drugih vrsta bespovratnih sredstava za aktivnosti kako bi se osiguralo poštovanje ukupne ravnoteže 60 – 40 %.
- Kako bi se osigurao transparentan i jednostavan sustav za primjenu sustava geografske ravnoteže, transnacionalni projektni prijedlozi za IP-ove pripisivat će se državi članici u kojoj je korisnik koordinator zakonito registriran.
- U postupku opisanom u nastavku financijski doprinos EU-a određenom projektnom prijedlogu obično se temelji na iznosu sufinanciranja EU-a zatraženom za projekt. Međutim, ako je zatražena stopa sufinanciranja EU-a (u %) viša od dopuštene najviše stope prema pravilima iz Uredbe o programu LIFE i Smjernica za podnositelje zahtjeva u okviru programa LIFE, financijski će se doprinos EU-a projektu ponovno izračunati

na temelju najviše dopuštene stope sufinanciranja EU-a.

Taj će mehanizam funkcionirati kako slijedi:

Potprogram za okoliš:

1. Projektni prijedlozi rangirani s obzirom na kvalitetu (tj. njihovu ocjenu u fazi dodjele) kojima se podupire očuvanje prirode i bioraznolikosti bit će uvršteni prvi. Taj se postupak nastavlja sve dok se ne potroši oko 60,5 % ukupnih proračunskih sredstava za IP-ove.
2. Projektni prijedlozi (u bilo kojem području) potom se na popis uvrštavaju na temelju pristupa geografske raspodjele potprograma, odnosno projektni prijedlozi iz država članica koje još nisu primile sredstva za IP-ove u okviru predmetnog potprograma uvrštavaju se redosljedom kvalitete.
3. Projektni prijedlozi (u bilo kojem području) potom se na popis uvrštavaju na temelju općeg pristupa geografske raspodjele, odnosno projektni prijedlozi iz država članica koje još nisu primile dva IP-a u okviru potprograma za okoliš uvrštavaju se redosljedom kvalitete.
4. Projektni prijedlozi (u bilo kojem području) potom se na popis uvrštavaju na temelju općeg pristupa geografske raspodjele, odnosno projektni prijedlozi iz država članica koje još nisu primile tri IP-a u okviru cjelokupnog programa LIFE uvrštavaju se redosljedom kvalitete.
5. Daljnji se projektni prijedlozi (u bilo kojem području) potom na popis dodaju redosljedom kvalitete. Postupak se prekida kada se iskoriste sva dostupna proračunska sredstva.
6. Na pričuvni se popis potom dodaju preostali projektni prijedlozi koji čine dodatan iznos jednak 30 % dostupnih proračunskih sredstava.
7. Na taj se način uspostavlja popis projektnih prijedloga za najviše 100 % proračunskih sredstava te pričuvni popis (do 30 % proračunskih sredstava).

Potprogram za klimatske aktivnosti:

1. Projektni će se prijedlozi na popis uvrštavati rangiranjem s obzirom na kvalitetu (tj. ocjenu iz faze dodjele).
2. Projektni prijedlozi (u bilo kojem području) potom se na popis uvrštavaju na temelju pristupa geografske raspodjele potprograma, odnosno projektni prijedlozi iz država članica koje još nisu primile sredstva za IP-ove u okviru potprograma za klimatske aktivnosti uvrštavaju se redosljedom kvalitete.
3. Projektni prijedlozi (u bilo kojem području) potom se na popis uvrštavaju na temelju općeg pristupa geografske raspodjele, odnosno projektni prijedlozi iz država članica koje još nisu primile tri IP-a u okviru cjelokupnog programa LIFE uvrštavaju se redosljedom kvalitete.
4. Daljnji se projektni prijedlozi (u bilo kojem području) potom na popis dodaju redosljedom kvalitete. Postupak se prekida kada se iskoriste sva dostupna proračunska sredstva.
5. Na pričuvni se popis potom dodaju preostali projektni prijedlozi koji čine dodatan iznos

jednak 30 % dostupnih proračunskih sredstava.

6. Uspostavlja se popis projektnih prijedloga za najviše 100 % proračunskih sredstava te pričuvni popis za do 30 % proračunskih sredstava.

Samo će projektni prijedlozi s ta dva preliminarna dugačka popisa koji čine 130 % dostupnih proračunskih sredstava za svaki potprogram ući u fazu revizije.

U slučaju projektnih prijedloga s jednakim brojem bodova i prednošću na popisu, prednost će se dati projektnim prijedlozima usmjerenima na tematsko područje s najmanjim brojem financiranih IP-ova (tom će se provjerom u obzir uzeti i projektni prijedlozi s preliminarnog dugačkog popisa).

6. Revizija

Cilj je faze revizije svim projektnim prijedlozima uvrštenima na preliminarne dugačke popise pojasniti sva otvorena pitanja u pogledu izvedivosti, troškovne učinkovitosti i prihvatljivosti pojedinih aktivnosti, usklađenosti s Uredbom o programu LIFE i uvjetima ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava itd.

Tijekom faze revizije javni naručitelj može od podnositelja zahtjeva zatražiti da dostavi dodatne podatke o određenim aspektima projektnog prijedloga i/ili unese izmjene u izvorni projektni prijedlog ili ga unaprijedi. Od korisnika koordinatora može se zatražiti i da izostavi određene aktivnosti i/ili smanji proračun projekta, financijski doprinos EU-a i/ili stopu sufinanciranja projekta od strane EU-a.

Javni će naručitelj korisniku koordinatoru poslati dopis s revizijskim pitanjima te ga pozvati na revizijski sastanak.

Revizijski sastanak obuhvaća sljedeće:

- Raspravljavanje s podnositeljem zahtjeva o svakom pitanju i svakoj predloženoj izmjeni javnog naručitelja iz dopisa.
- Dogovaranje s podnositeljem zahtjeva o izmjenama koje je potrebno unijeti u projektni prijedlog.
- Objašnjavanje podnositelju zahtjeva sljedećih koraka postupka.
- Odgovaranje na sva pitanja koja podnositelj zahtjeva možda poželi postaviti.

Sastanku prisustvuju sljedeće osobe:

- Podnositelj zahtjeva – predstavnik korisnika koordinatora, osoba koja je sastavila potpuni projektni prijedlog, osoba koja će biti odgovorna za nadzor cjelokupnog projekta i osoba koja će biti odgovorna za administraciju i financije (ako je već utvrđena). Po jedan predstavnik svakog pridruženog korisnika (pridruženi korisnik može odlučiti prenijeti ovlast zastupanja korisniku koordinatoru). Putni troškovi i troškovi boravka za pet sudionika smatrat će se prihvatljivima kao dio proračuna projekta u slučaju financiranja projektnog prijedloga. Ne bude li se projektni prijedlog financirao, odgovarajuće će troškove pokriti podnositelj zahtjeva i/ili drugi korisnici. Podnositelj zahtjeva u svoje izaslanstvo može uključiti više od pet osoba, no dodatan trošak pokriva vlastitim sredstvima.

- Javni naručitelj – projektni savjetnik odgovoran za ocjenjivanje i reviziju projektnih prijedloga i financijski službenik.
- Europska komisija – službenik za politiku iz odgovarajuće jedinice za politiku

Drugi sudionici koji mogu prisustvovati:

- nacionalna kontakt točka koju je u ovu svrhu ovlastio član Odbora za program LIFE. Trošak sudjelovanja pokriva se vlastitim sredstvima.
- Uprava i ostali članovi jedinica programa LIFE,
- svi dodatni sudionici čiju prisutnost javni naručitelj može smatrati potrebnom radi savjetovanja ili potpore.

Revizijski će se sastanci uvijek održavati u Bruxellesu u prostorima javnog naručitelja, a sastanak će obično trajati jedan dan.

Javni će naručitelj pripremiti zapisnik sa sastanka, a primjerak će se poslati podnositelju zahtjeva radi primjedbi i odobrenja.

Na kraju svakog sastanka podnositelji zahtjeva koji su potvrdili svoju namjeru podnijeti revidirani potpuni projektni prijedlog bit će pozvani učiniti to službenim pozivom na podnošenje revidiranog potpunog projektnog prijedloga do određenog roka. U poziv će biti uključene sve upute u pogledu svih dogovorenih izmjena.

Podnositelji zahtjeva u svoje projektne prijedloge ne bi trebali unositi nikakve izmjene osim onih koje su dogovorene s javnim naručiteljem te koje je on zatražio.

U tom je pogledu potrebno napomenuti da revizijski dopis s pitanjima ili zahtjevima za izmjenom projektnog prijedloga poslan podnositelju zahtjeva ne predstavlja nikakvu obvezu javnog naručitelja da konačno financira projektni prijedlog. Nadalje, javni naručitelj još uvijek može na temelju primljenih odgovora odlučiti smanjiti predloženi proračun ili čak isključiti projektni prijedlog iz financiranja.

Očekuje se da su svi zadržani projekti do kraja revizije potpuno u skladu s tehničkim i financijskim zahtjevima Uredbe o programu LIFE te uvjetima modela ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za integrirane projekte u okviru programa LIFE.

Podnositelji revidiranih projektnih prijedloga potom će biti obaviješteni o ishodu faze revizije.

7. Uspostava „konačnog kratkog i pričuvnog popisa”

Nakon završetka revizije projektnih prijedloga uspostaviti će se „**konačni kratki popis**” za IP-ove koji će se financirati u okviru programa LIFE te „**konačni pričuveni popis**” projektnih prijedloga za svaki potprogram.

Tim će se kratkim i pričuvnim popisom u obzir uzeti moguća smanjenja proračuna i/ili uklanjanje projektnih prijedloga s prethodnog dugog i pričuvnog popisa zbog revizije. Stoga

je moguće da jedan ili više projekata koji su prethodno bili u zadnjih 30 % na preliminarnom kratkom popisu budu uključeni u konačni kratki popis.

Postupak koji se primjenjuje jednak je onom opisanom u poglavlju 5. svakog potprograma, kratki popis obuhvaća 100 %, a pričuveni popis dodatnih 20 % dostupnih proračunskih sredstava za IP-ove.

Od podnositelja zahtjeva na „**konačnom kratkom popisu**” obuhvaćenih u 100 % dostupnih proračunskih sredstava zatražit će se da dostave tri istovjetna papirnata primjerka konačnih revidiranih projektnih prijedloga. Nakon završetka faze revizije podnositelji zahtjeva ne bi trebali unositi nikakve jednostrane izmjene u revidirani projektni prijedlog. U toj fazi sve obveze pridruženih korisnika/sufinancijera moraju biti u potpunosti potvrđene na revidiranim obrascima.

Podnositelji zahtjeva čiji se projektni prijedlozi na kraju ne uvrste ili uvrste na konačni pričuveni popis bit će obaviješteni u toj fazi.

8. Dodjeljivanje bespovratnih sredstava

Bespovratna će se sredstva dodjeljivati na temelju konačnih kratkih popisa prema postupcima utvrđenima Financijskom uredbom, a za svaki će se projekt utvrđivati proračunske i pravne obveze.

Svaki će uspješni podnositelj zahtjeva potom na potpisivanje primiti ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava. Kad obje strane potpišu ugovor, on se može smatrati pravno valjanim te se može izvršiti prva isplata predujma.

Projekti na pričuvnom popisu mogu se zadržati za sufinanciranje samo ako dođe do neočekivanog povlačenja projektnog prijedloga s kratkog popisa ili ako javni naručitelj odluči isključiti projektni prijedlog s kratkog popisa iz valjanih razloga. To će biti moguće samo ako do povlačenja ili ukidanja bespovratnih sredstava dođe najmanje jedan mjesec prije kraja godine u kojoj je izvršeno dodjeljivanje bespovratnih sredstava.

IV. DETALJNI OBRASCI ZA OCJENJIVANJE

Otvaranje (za prvu i drugu fazu)

Kriteriji otvaranja	
1. Je li javni naručitelj primio projektni prijedlog do utvrđenog roka?	<i>Da/Ne</i>
2. Jesu li uporabljeni odgovarajući obrasci zahtjeva programa LIFE?	<i>Da/Ne</i>
3. Priloženi su odgovarajući plan i financijski plan	<i>Da/Ne</i>
4. Projektni je prijedlog poslan u PDF formatu uporabom odgovarajuće podrške (zajedno s financijskim obrascima u formatu Excel u drugoj fazi)	<i>Da/Ne</i>

Podnošenje i isključivanje (za prvu i drugu fazu)

Kriteriji podnošenja	
1. Obrasci potpisane izjave popunjeni su i potpisani	<i>Da/Ne</i>
2. Dostavljen je sažetak na engleskom jeziku	<i>Da/Ne</i>
3. Popunjeni su svi odgovarajući obrasci i polja	<i>Da/Ne</i>
4. Korisnik koordinator zakonito je registriran u EU-u	<i>Da/Ne</i>
5. Prema potrebi su dostavljeni obvezni financijski prilozi (primjenjivo samo u drugoj fazi)	<i>Da/Ne</i>
6. Prema potrebi je dostavljena obvezna „Izjava javnog tijela” (primjenjivo samo u drugoj fazi)	<i>Da/Ne</i>
Kriteriji isključivanja	
7. Svi su korisnici popunili izjavu o usklađenosti u pogledu kriterija isključivanja	<i>Da/Ne</i>

Tehnički odabir (za prvu i drugu fazu)

Tehnička pouzdanost sudionika projekta	
1. Jesu li korisnici tehnički pouzdani?	<i>Da/Ne</i>

Financijski odabir (samo za drugu fazu)

Financijska pouzdanost sudionika projekta	
1. Jesu li korisnici financijski pouzdani?	<i>Da/Ne</i>

Prihvatljivost (za prvu i drugu fazu)

Kriteriji prihvatljivosti	
1. IP-om je obuhvaćeno veliko zemljopisno područje (uključujući više gradova za IP za kvalitetu zraka)	<i>Da/Ne</i>
2. IP-om se mobilizira najmanje još jedan izvor financiranja za komplementarne aktivnosti	<i>Da/Ne</i>
3. U IP su uključeni ključni dionici	<i>Da/Ne</i>
4. IP je usmjeren na provedbu jednog od navedenih i donesenih planova za okoliš/klimu	<i>Da/Ne</i>

Faza dodjele
1. Tehnička usklađenost i kvaliteta
Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir će se uzeti sljedeće:
1. Je li predoperativni kontekst dobro opisan (problemi i prijetnje, status pripremnih aktivnosti, odobrenja, dozvole itd.)?
2. Jesu li prijetnje i problemi, ciljevi, aktivnosti i očekivani rezultati jasno logički povezani?
3. Je li jasno navedeno kako, gdje, kada i tko će provesti aktivnosti? Jesu li aktivnosti primjereno opisane i izražene brojčano te ima li dovoljno informacija za ocjenu njihove prihvatljivosti? Jesu li dostavljene odgovarajuće karte ako su važne?
4. Jesu li očekivani rezultati projekta primjereno opisani te izraženi brojčano?
5. Jesu li operativna i upravljačka struktura projekta dobro organizirane te jesu li pod kontrolom korisnika? Jesu li potrebna sredstva (oprema, osoblje itd.) predložena za ispravnu provedbu? Je li partnerstvo primjereno/dovoljno/sposobno/usklađeno u pogledu ciljeva i aktivnosti projekta?
6. Jesu li popisi isporučivih proizvoda i prekretnica sveobuhvatni i usklađeni s očekivanim rezultatima?
7. Je li vremenski plan realističan (trajanje pripremnih aktivnosti i postupci pribavljanja dozvola; nepovoljni vremenski uvjeti itd.)?
8. Jesu li potencijalne poteškoće (izvedivost aktivnosti, potencijalni rizici itd.) ispravno ocijenjene i jesu li provedene dovoljne pripreme za njihovo sprječavanje, na primjer, prethodnim savjetovanjem s dionicima, izradom kriznog plana itd.?
9. Jesu li uključeni ključni dionici?
10. U kojoj su mjeri osigurani dugoročni kontinuitet i trajnost rezultata projekta?
11. Hoće li IP imati dugoročan učinak jačanja kapaciteta?

2. Financijska usklađenost i kvaliteta
Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir će se uzeti sljedeće:
1. Je li proračun usklađen s predviđenim aktivnostima?
2. Je li proračun dovoljno detaljan?
3. Je li doprinos korisnika primjeren i u skladu s primjenjivim pravilima?
4. Jesu li troškovi osoblja razumni i dovoljno detaljni?
5. Jesu li putni troškovi i troškovi boravka razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni?
6. Jesu li troškovi vanjske pomoći razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni? Jesu li dostavljene informacije, prema potrebi, u skladu s pravilima javnog natječaja?
7. Je li u slučajevima u kojima troškovi vanjske pomoći prelaze 35 % ukupnog proračuna projekta pruženo smisleno objašnjenje kojim se opravdava visoka razina podugovaranja?
8. Jesu li troškovi trajnih dobara razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni? Primjenjuju li se, prema potrebi, pravila amortizacije ispravno?
9. Jesu li troškovi kupovine zemljišta, zakupa i jednokratne naknade razumni i dovoljno detaljni? Je li u slučaju kupovine zemljišta dodan dopis nadležnog tijela ili ovlaštenog javnog bilježnika kojim se potvrđuje da cijena po hektaru nije viša od prosječne za tu vrstu zemljišta i lokacije? (Ako nije tako, taj je dokument potrebno dostaviti tijekom revizije.)
10. Jesu li troškovi potrošne robe razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni?
11. Jesu li „ostali troškovi” razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni?
12. Jesu li prihvatljivi troškovi u skladu s gornjom granicom od 7 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova (isključujući trošak kupovine zemljišta) po korisniku?

13. Isključuje li predloženi proračun neprihvatljive troškove?
14. Uzima li se u obzir pravilo „+ 2 %” u pogledu plaća javnih službenika?
15. Predstavlja li projekt dobru vrijednost za novac uzimajući u obzir i očekivanu razinu provedbe povezanog plana ili strategije?

3. Dodana vrijednost EU-a: Opseg i kvaliteta doprinosa ciljevima programa LIFE Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja::
1. U kojoj mjeri prijedlog doprinosi ostvarenju jednog ili nekoliko općih i posebnih ciljeva programa LIFE? NAPOMENA: To će se mjeriti uporabom posebnih aspekata primjenjivih na svaku vrstu IP-a.

4. Dodana vrijednost EU-a: Održivost (nastavak, primjena u drugim područjima i/ili prijenos) Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:
1. Je li u projektnom prijedlogu uvjerljivo dokazano da će se predložena rješenja i povezani očekivani društveni i gospodarski učinci nastaviti, primjenjivati u drugim područjima i/ili prenositi nakon završetka projekta? Održava li se to dovoljno ambicioznom, ali vjerodostojnom strategijom i akcijskim planom kako bi se postigla kritična masa i mobiliziralo šire prihvaćanje tijekom projekta i/ili kratkoročno ili srednjoročno po završetku projekta?
2. Predviđa li se projektnim prijedlogom strategija za osiguravanje toga da se aktivnosti i rezultati mogu primjenjivati u sličnim situacijama i/ili prenositi u njih?
3. Koliko je vjerojatno da će se rezultati projekta moći prenositi i primjenjivati tijekom trajanja projekta te nakon njega?

5. Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta mobilizacije ostalih sredstava Pri ocjenjivanju tog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:
1. Je li u projektnom prijedlogu predviđen/opisan mehanizam koordinacije s drugim odgovarajućim mehanizmima financiranja? Je li on uvjerljivo objašnjen te je li vjerojatno da će ostvariti učinkovite rezultate?
2. U kojoj su mjeri mobilizirana ostala sredstva EU-a (i ona izvan njega) uz minimalnu razinu za prihvatljivost?
3. Je li funkcionalna veza tih komplementarnih sredstava i IP-a jasna i logična?
4. Koliko je sigurno da će ta komplementarna sredstva biti stavljena na raspolaganje, kada i u kojoj mjeri?

6. Dodana vrijednost EU-a: Dodana vrijednost EU-a: sinergije (uključujući ostvarivanje višestrukih ciljeva, komplementarnost, integraciju, zelenu javnu nabavu, znak za okoliš, upotrebu rezultata) i transnacionalni karakter Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir treba uzeti sljedeća pitanja:
1. Predviđa li se projektnim prijedlogom mehanizam za ostvarivanje višestrukih ciljeva?
2. Je li taj mehanizam dobro opisan i je li vjerojatno da će ostvariti rezultate, stvoriti sinergije i integraciju s drugim područjima politikama i u njih? NAPOMENA: To će se mjeriti uporabom posebnih aspekata primjenjivih na svaku vrstu IP-a.
3. Zelena javna nabava: predviđa li se projektnim prijedlogom jasan mehanizam isporuke za osiguranje široke primjene zelene nabave?
4. Znak za okoliš: predviđa li se projektnim prijedlogom jasan mehanizam isporuke za osiguranje široke uporabe proizvoda i/ili usluga iz službeno priznatih sustava oznaka za okoliš kao što je znak za okoliš EU-a?

5. Uzimanje u obzir rezultata programa za istraživanje i razvoj EU-a: predviđa li se projektnim prijedlogom uzimanje u obzir rezultata projekata koji se financiraju u okviru programa Obzor 2020. ili prethodnih okvirnih programa, na način koji bi predstavljao dodanu vrijednost za projekt?

6. Transnacionalnost: je li projektnim prijedlogom predviđena i jasno opravdana transnacionalna suradnja koja je od ključne važnosti za jamčenje ostvarivanja ciljeva projekta?